3DE JAARGANG 1 OCTOBER 1925 No. 13

DE TEMPEL

TIJDSCHRIFT GEWIJD AAN VRIJE RELIGIE

OOSTERSCHE EN WESTERSCHE RELIGIE. OCCULTISME. SPIRITISME. THEOSOPHIE. ASTROLOGIE. KABBALA. VRIJMETSELARIJ. ANTHROPOSOPHIE. ROZEKRUISERIJ. MYSTIEK. PSYCHICAL RESEARCH. WETENSCHAP. ARCHITECTUUR. KUNST EN WIJSBEGEERTE

SAMENLOOP!

Zullen nu onze wegen samenloopen
totdat wij eenmaal in het groote Licht
waarin elk pad moet enden, vrij en open
elkander zien in 't stralend aangezicht?

Zal ik voortaan Uw blijde makker wezen,
moeten wij opwaarts gaan naar 't heerlijk land
waar alle zielesmarten zijn genezen
en nimmermeer de vlam der hartstocht brandt!

Ik wist niet dat gij mij de hand woudt reiken;
ik voelde mij alleen in een woestijn
waar heete winden langs de vlakte strijken
en kon noch wilde daarom vruchtbaar zijn.

Maar nu zal zich in mij de bron ontsluiten
waaruit gestadig levend water vloeit,
totdat de dorre vlakte is bedekt met kruid en
overal de bloem der liefde bloeit.

ZONNEBLOEM.

KRISHNAJI

DOOR MARCEL VAN DE VELDE
Vertegenwoordiger van de „Orde van de Ridderen van den Zwijgenden Eede“ in Vlaanderen

DEZE ure is gewichtig!

Te weten, mijne lezers, dat de Heer van Mededoogen Zijn glorieuze stappen over deze onze aarde zou zetten — waarlijk dit moest de wereld regenereeren.

Immers van de Orde van de Ster in het Oosten is uitgegaan de nog niet nader gedefinieerde verkondiging dat Discipel Krishnamoerti door den Christus is overschaduwd....

Al te veel feiten zijn daar reeds omheen gegroepeerd geworden. Allerlei bijkomstigheden, belangrijk weliswaar, maar bijkomstig.

Reeds zijn de twijfelaars aanwezig, reeds de letterzifters en de genadelooze kritikasters.

Het deert niet.

Ik herinner mij, dat ik in 1914 voor het eerst hoorde van de Boodschap van de Orde van de Ster en in 1915 het schoone Wezen Alcyone mocht ontmoeten op de velden van magische werkzaamheid. Alcyone verscheen als een schaapherder, jong, veerkrachtig en oneindig zacht. Een onzichtbare stroom trok mij dadelijk naar hem toe. Men moet zich Alcyone voorstellen als het portret, dat in den Tempel heeft gestaan. Dat is een voorstelling, die zeer goed werkt op onze ijlere lichamen. Het doet er niets toe of Krishnamurti in zijn Europeesche dracht daar niet op lijkt. Het is alleen maar belangrijk, dat Krishnamurti Alcyone heeft kunnen zijn.

Aan de namen Krishnamurti, Alcyone en Krishnaji is een immens teer mysterie verbonden. Men zal zich daarover niet verstandelijk uitspreken, want dit hoort op de innerlijke gebieden thuis en men moet de dingen op hun waarachtige plaats laten, wil men ze goed begrijpen.

Ik zag Alcyone als een schaapherder, schreef ik; hij kwam een heuvel af en ik moest aan Benares denken. Plotseling drong tot mij door, dat ik de Heer Krishna had aanschouwd. Ik hoorde een fluitmelodie en zag een schaapje op de helling staan. Krishna had een schaapsvacht over de borst en was verder een schoone naakte gestalte....

De dag is werkelijk gekomen om dit aan de openbaarheid prijs te geven.

Het feit, dat Krishna toen zoo esoterisch waarneembaar was, heb ik altijd van beteekenis geacht in verband met Krishnamurti's levensloop. Men mag het met een zeker recht zeggen, dat de tijd der rechtvaardiging er nu is. In de Orde van de Ster in het Oosten (een voortzetting en uitbreiding van de Orde van de Rijzende Zon[1]) heb ik altijd gevonden, dat men meer luisterde naar wat de beschermvrouwe zei, dan wel naar datgene wat de Leider zei. En ik heb dit ten allen tijde een officiëele fout willen achten. Voor mij was de eenvoudige Hindoe-schaapherder belangrijker dan de leidster van de Theosophical Society. Men duidde mij dit al te dikwijls euvel.

Maar 't gemoed laat zich niet door 't verstand veranderen en deze magische wet is in dit proces voor mij een geluk geweest, want daardoor is de gestalte van Krishnamurti voor mij gaaf mogen blijven ondanks alle Europeesche narigheid die er bij tijden om hem heen is gehangen.

De bewering, in de „Nieuwe Courant" van de residentie geuit, dat Franciscus van Assisi en Bernard van Clairvaux weer onder ons zouden zijn, acht ik van het eminentste belang. Ja, dit is in waarheid veel belangrijker dan de bewering, dat er reeds zeven apostelen zijn aangewezen en er drie kanalen van werkzaamheid openstaan.

Terecht wees mij een theoloog er op, dat de apostelen in de dagen van Jezus van Nazareth evenzoogoed zaken hebben verkondigd, die de God-Mensch niet voor Zijn rekening kon nemen.

Wij moeten hier diverse factoren als intrinsiek even naar voren brengen en beklemtoonen.

1e. De Leider is belangrijker dan de apostelen.

2e. De kanalen, langs welke de Leer in nieuw kleed tot ons zal komen, zijn slechts van ondergeschikt en bijkomstig belang.

3e. De wereld verlieze niet uit 't oog, dat ook bij dit Heilgeschieden weer twee Jesuskinderen aanwezig en dus blijkbaar van noode zijn (Krishnamurti en Nityananda).

4e. De geboorte van dit Licht onder ons kan

[1]) De voorstelling als hadde George S. Arundale de Orde van de Ster in het Oosten opgericht, acht ik een *magische onjuistheid*. Arundale stichtte 11 Januari 1911 in het Central Hindu College „the Order of the rising Sun". Het is Dr. Annie Besant geweest, die deze Orde vervangen heeft door de O.S.O.

aan den Kosmischen Christus niet vreemd zijn.

5e. Het verscheiden van den Ingewijden Meester Rüdolf Steiner zal vermoedelijk met dit proces der evolutie in karmisch verband staan.

Wellicht zijn ook voor Ster-menschen hierin nieuwe, ja mogelijk onaanneembare factoren. Dit neemt evenwel de waarde er vooralsnog niet van weg. Geen nood. De komende jaren zullen uitwijzen wat en wie Krishnaji is en de wereld zal verbaasd staan.

De Vlaamsche esoterische werker Mr. Frans Wittemans heeft in het Nederlandsche geestelijke periodiek „Eenheid" uitlatingen gedaan in verband hiermede. Het is mij niet mogelijk geweest om zijn artikel onder de oogen te krijgen. Zoodoende was ik aangewezen op wat de pers er van heeft gezegd. Ik vrees, dat de magische draagkracht van 's heeren Wittemans rapport ofwel verkeerd is uitgelegd, ofwel absoluut niet is onderkend. *Voor dit moeten wij allen ons hoeden.*

Een vergrijp aan den Geest van Krishnaji ware waarlijk zeer ernstig!

Nu wij dit alles zoo even hebben betoetst, mogen wij daarbij niet achterwege laten, dat de Nederlandsche okkultist H. J. van Ginkel in 1913 reeds geschreven heeft over „De Plaats van het Alcyonisme onder de Godsdiensten". De term Alcyonisme hoeft niet gebruikelijk te zijn; zij is toch absoluut in overeenstemming met mijn visioen in 1915. Juist diè dingen welke contact hebben met die fijne, eenvoudige spheer van soberte en innerlijke ontroering aan 't èchte wezen van Krishnamurti zoo eigen, juist dát zal van waarde blijken in verband met zijn mogelijk uitgaan tot de menschen.

En wie zal in deze dagen niet aan onzen vereenzaamden trouwen vriend Bähler hebben gedacht?

Ware hij bij de Orde van de Ster in 't Oosten kunnen blijven, Nederland hadde een Apostel gekend van een vurigheid en een daadkracht, die zijn weerga niet heeft.

Dit eerste artikel moet ik beëindigen, maar hoop deze belangrijke materie verder te mogen belichten, daar ik geenszins alles samenbrengen kan in dit eene comprimé.

Moge de Geest vaardig zijn en de verstanden open houden.

Het is noodig, méér dan noodig!

„DE ZINNEBEELDIGHEID GODS"

DOOR

Ds. H. J. D. R. THEESING

Slot.

In het symbool van Zoon en Vader is de ervaring aanschouwelijk gemaakt, dat de menschheid, hoewel levende in den tijd, geworteld is in het tijdlooze. Tevens echter — en hoe diep heeft de Christelijke waarheid dit verstaan, dat het tijdlooze eerst tot bloei komt in den tijd en eerst door lijden komt tot eigen heerlijkheid. Want wat in het Christelijk „geloof" gedramatiseerd is, en aanschouwelijk gemaakt in het lijden en sterven van Jezus Christus, wat anders is dit, dan zinnebeeld dat de Oneindige Geest in eindigheid en tijdelijkheid lijdt op het kruis der natuur om eerst aldus tot zijn glorie in te gaan. En ook dit zinnebeeld waarop berust het anders dan op de ervaring van den mensch, die eerst aan het hem vreemde komt tot de kennis van 't hem eigene, die eerst aan het niet-zedelijke komt tot de kennis van het zedelijke en niet weet dat zijn „tehuis" het huis des Vaders is, voor en aleer hij in den vreemde, tot zich zelven is gekomen. In den mensch heeft het tijdlooze den tijd noodig om zich te openbaren, en heeft het oneindige den weerstand te overwinnen van het eindige om zichzelf te verwezenlijken. „God" kan niet zonder „wereld", eerst door de „wereld" is Hij „God".

En hier, waar door mij het woord „Hij" van „God" wordt gebruikt, blijkt opnieuw dat de religieuze mensch niet zonder „zinnebeeldigheid" kan spreken. Het atheïsme zal meenen dat wie spreekt over „God" als „Hij", dus blijkt te gelooven aan God als een „persoon", een „persoonlijk" God. Dit behoeft echter niet het geval te zijn. Wie echter voor den mensch als hoogste vorm van leven, het „persoonlijkheid-zijn" ervaren heeft, getuigt zinnebeeldig van het Oneindig-hoogste, het aanspreken als „Gij". Op dezelfde wijze zal ook gesproken worden van Gods wil, Gods gebod, Gods liefde. Tenslotte toch blijkt hier de religie niet

anders te kunnen dan de wijsbegeerte, die spreekt van wereld-bewustzijn, wereld-ziel en wereld-rede, Al-geest of Absolute Geest. Nu moge het zeer eenvoudig zijn, neer te zien op al dit anthropomorfisme — noch de wijsgeerig denker, noch de religieuse geest kan zich zonder dit verstaanbaar maken.

Voor het eerste deel van dit artikel wordt verwezen naar het no. d.d. 1 September '25.

Op deze wijze wordt voortdurend bewaarheid, dat iedere voorstelling „zinnebeeldig" is. Wie dit nu erkent, kan daarin een reden vinden om tevreden te zijn met het „ervaren" Gods in ons, en deze ervaring niet voorstelbaar noch aanschouwelijk maken, als eigenlijk van minder gewicht. Immers het komt aan op de ervaring en niet op de voorstelling. Schijnbaar is hierin eenige waarheid. Toch is het niet meer dan schijn. Want de mensch is niet „enkeling", doch deel der menschheid. De ervaring van den enkeling kan dus tevens van waarde zijn voor de menschheid als geheel. Dan echter, moet de persoonlijke ervaring medegedeeld kunnen worden, getoetst aan anderer ervaring, vergeleken met de „algemeene" ervaring. Zij moet dus voorstelbaar en aanschouwelijk worden gemaakt, anders kan zij niet worden medegedeeld noch onderling vergeleken. De enkeling die de religieuse ervaring kent, moet ervan getuigen, wil haar mededeelen, ja wil tevens met behulp dier voorstellingen en zinnebeelden in anderen eveneens religieuse ervaringen wekken, ook zoo zij deze niet kennen. En hier blijkt welk een machtige prediking juist in de aanschouwelijke voorstelling ligt. Bij hoevelen zal niet religieus leven gewekt zijn door de gedramatiseerde verbeelding van Christus' lijden en sterven? Zooals de kunstenaar zijn schoonheids-ervaring voorstelbaar maakt, opdat de voorstelbaarheid ook in anderen schoonheidservaring zal opwekken, zoo maakt de religieuse mensch zijn ervaring voorstelbaar, opdat de voorstelling ook in anderen die ervaring zou opwekken.

Tevens echter, en ook dit is van het hoogste gewicht: Wie „God" in zich ervaart, de wereld der waarden in zich zelven kent, weet nog niet wat God „in"-houdt. Toch beseft hij, dat de hoogste levens-vervulling is „uit" God te leven, d.w.z. de hoogere levens-waarden zooveel mogelijk te vervullen, in het streven naar waarheid en goed-heid. Ook hierbij is de „voorstelling", de zinnebeeldigheid noodig, omdat bij de ontwikkeling van het zedelijk of intellectueel inzicht, men zich kan afvragen of de voorstelling wel voldoende Gods inhoud uitdrukt. De zinnebeeldigheid wekt dus niet alleen religieus leven, maar wordt tevens door den levenden zich ontwikkelenden menschengeest verdiept naardat die geest verstaat wat „God" inhoudt, naardat God zelf zich in de menschheid „open"baart.

Want ziet — God werd reeds genoemd Geest, oneindige Geest, Hij kon evenzeer worden genoemd „Leven", en leven is — groei, ontwikkeling, m.a.w. de verdieping der godsvoorstelling, en haar zich „wijzigen" is niet slechts hierin gegrond dat de eindige menschen-geest den Oneindigen Geest beter begrijpt, maar tevens hierin — dat de Oneindige Geest zichzelven beter kent. In het tot waarheid komen van den eindigen geest, wordt de Oneindige Geest zich zijn eigen waarheid bewust.

Eindige en Oneindige Geest, Zoon en Vader zijn één in de gemeenschap des Geestes. (Niemand heeft ooit God gezien; de eeniggeboren Zoon die in den schoot des Vaders is, die heeft Hem ons verklaard).

Nu werd reeds de opmerking gemaakt, dat in de Christelijke Kerk reeds spoedig de tegenstrijdigheid aanwezig was van gelooven en begrijpen, welke tegenstrijdigheid bestaat tot op den huidigen dag. Wie nu den nadruk legt op het „gelooven" vervalt in een uiterlijk opleggen van bepaalde voorstellingen als ware daarin de Waarheid voltooid en niet zinnebeeldig en „voorloopig" aanwezig. Zoo kan men in God gelooven zonder van God iets ervaren te hebben en blijkt zuiverheid in de leer nog niet te leiden tot zuiverheid van leven. Omgekeerd echter, wie den nadruk legt op het „begrijpen" kan vervallen in een intellectualistisch begrippen-spel, waarin veel diep-zinnige metafysische speculatie is verborgen en toch rijkdom van begrip samengaat met armoede van „leven". Op deze wijze is noch gelooven noch begrijpen het ware. Het ware alleen is de „ervaring" Gods en de scheppende kracht, die daarvan uitgaat, wat onbewust overal reeds is begrepen waar men het leven stelt boven de leer, en de zedelijk scheppende daad van grooter gewicht acht dan metafysische bespiegeling.

Er is echter nog een gevaar. Zoowel een dogmatische als een symbolische religie kan leiden tot wereld-vervreemding en wereld-ontvluchting. En wederom is er een kern van waarheid aanwezig, wanneer het atheïsme uitspreekt dat de religie voor de menschheid nimmer een zegen is geweest, daar zij de wereld noch beter, noch heiliger, noch rechtvaardiger heeft gemaakt. Wie van „God" weet als „wereld der waarden", als „tijdloos

/

leven", zoekt nog altoos de „vereeniging met God", het „opgaan in God" in de mystieke contemplatie, het afsterven van „deze" wereld en meent aan eeuwig leven slechts deel te kunnen krijgen door den dood. Hier werkt nog door de Oostersche geest, en een Christendom dat natuur en wereld het volstrekt zondige achtte.

Hiertegen moet de religieuse mensch zich met stelligheid verzetten, de hunkering naar het ongestoord-tijdlooze, zal nimmer mogen te kort doen aan de scheppende activiteit te midden der tijdelijkheid. Wie verstaat dat de menschheid God's Zoon is, diene tevens te verstaan hoe zij dit in het heden tot werkelijkheid te maken heeft en hoe dus niet door haar de wereld en de tijdelijkheid moet worden ontvlucht, doch moet worden aanvaard en geheiligd. De wereld der geestelijke en zedelijke waarden moet in ieder moment der historie worden verwezenlijkt, het rijk Gods moet onder menschen zichtbaar worden, oprijzend van uit het heilig hart der menschheid zelve.

En dit nu brengt mij tot de slotgedachte. De atheïstische wereldbeschouwing weet niettegenstaande haar atheïsme, van een zedelijk streven, een maatschappelijke vernieuwing en spreekt in haar hoogsten vorm van een „dienen der menschheid". Hier blijkt de menschelijke natuur, die aldus zonder het te weten „God" ervaart, sterker dan de leer, die God loochent.

Tegenover dit atheïsme staat de religieuse wereldbeschouwing in haar historische, traditioneele of vrije vormen. Haar beste vertegenwoordigers weten ook hier, dat zedelijk streven, maatschappelijke vernieuwing, een dienen der menschheid van de grootste waarde is. Toch kunnen zij elkander niet in eenheid vinden. „God" is het woord dat de atheïst niet wil uitspreken, en de religieuse mensch niet kan verzwijgen. In wederzijdsch misverstand gaat ieder zijn eigen weg.

Eerst door de tijden henen zullen zij zich kunnen verzoenen. Beider synthese zal dan blijken te liggen in de erkenning, dat van „God" niet kan worden gesproken dan op de wijze der „zinnebeeldigheid", waarbij de „voorstelling", het „onaanschouwelijke" aanschouwelijk maakt, opdat het „Onuitsprekelijke" tot ons zou kunnen „spreken".

St. JORIS EN DE DRAAK

DOOR
KAPT. A. DE VRIES

HET steekspel van Sint-Joris met den draak was in oude tijden een der meest geliefde volksvermaken. In de optochten, welke met die volksfeesten samenhingen was de aan den ketting meegevoerde draak immer een der grootste succesnummers. Geleidelijk echter raakte het oude volksspel in onbruik, al tracht men nog te redden, wat te redden valt, en voor het nageslacht althans nog in beelden te bewaren, al datgene, wat met de opvoering van dit oude steekspel verband hield. Vooral aan de bemiddeling van den heer Van der Ven, den onvermoeiden strijder voor het behoud van Nederland's folkloristisch landschoon, is het te danken, dat voor eenige jaren nog eens de aandacht werd gevestigd op het draaksteken, gelijk dit in ons land geschiedde, toen te Arnhem bij het Eerste Folkloristisch Feest aan de ingezetenen van het dorpje Beesel aan de Maas gelegenheid werd geschonken, om dit bij hen nog in stand gehouden gebruik te demonstreeren voor het publiek, zoodat nog eenmaal dit gebruik in het licht der publieke belangstelling werd gesteld. Bij die gelegenheid werd aan de toeschouwers een gedrukte ballade uitgereikt, met den titel: Het Liedeke van den Giftighen Draecke, den grondslag vormend voor de opvoering van het steekspel. De inhoud van het lied komt hierop neer — want te lang is het, om het hier in zijn geheel op te nemen — dat er ergens aan een zeekust een schrikkelijk monster in het water huisde, luisterend naar den naam van draak, die dagelijks van de bevolking zijn offer eischte en kreeg.

„Niemand moegght den Draeck verjaghen
Want hy kwam daer alle daeghen
Aan den oever van de Zee
Daer hij kreegh een schaep of twee."

Toen echter alle schapen verslonden waren, moesten de menschen er aan gelooven, en elken dag kostte het stillen van den honger des draaks aan een mensch het leven. Weigerde men den draak zijn offer, dan „spouwde hij sulcken stanck, dat daer van veel wirde kranck."

Door den koning was bepaald, dat het lot beslissen zou, wie er telkenmale aan den draak tot voedsel strekken zou, en aangezien niemand van

de loting vrijgesteld was, kan het geschieden, dat op een goeden dag het lot de eenige dochter van den koning trof. Of deze nu al de helft van zijn koninkrijk bood aan hem, die zich met den draak zou durven meten, het hielp niet, en dus moest 's konings dochter zich naar het strand begeven, teneinde zich te werpen in de kaken van het monster. Doch juist bij tijds:

quam Sint-Joris soet van zeeden
Met sijn Peerdt daer aengereeden,
Sprack die schoone Juffrouw aan
Vraeghde wat sy daer deed staan.
Jonckman, sprack zy; wilt in tyden
Doch van dese plaetse vlyden,
Want terstondt zal my een Draeck
Grypen tusschen synen kaeck.

St.-Joris echter, gaande in den naam van Jezus, besloot den strijd met het monster aan te binden, waarop

„dat booze Helsch gespuys
(quam) uyt de zee met groot gedruys."

Met de gevelde lans vooruit, op den draak inrennend, slaagde St.-Joris er in de „Lancie" door des draken kaak te steken.

„Alsoo was dees' juffrouw bleven
Onbeschadight en in 't leven,
Daerom werdt sy Catholyck
En het gansche Coninckryk."

Om de zeven jaren viert aldus Beesel's bevolking het feest van St.-Joris met den draak; om de zeven jaren komt het monster te voorschijn uit de krocht aan de Maas, wanneer een koningsdochter weder zich in de macht van het monster moet begeven. Dan komt te rechter tijd St. Joris met zijn gevolg opdagen in den vorm van lansdragers, schutters en pages en telkenmale moet de draak het overwicht erkennen van zijn moedigen bestrijder. Is het wonder, dat een dergelijk strijder gekozen werd tot patroon der schuttersgilden, en dat de figuur van St. Joris nergens meer ontbrak, waar die schuttersgilden hun volksfeesten hielden?

Nog heden handhaaft zich te Noordwijk de „Broederschap van St.-Joris", den van het jaar 1477 dateerenden fundatiebrief bewarend als een historisch monument, evenals de pieken, hellebaarden, zwaarden en middeleeuwsche voetbogen in de doelenzaal van het Schuttershuis. En het zijn niet de minste van Noordwijk's burgeren, welke zich in onze dagen onledig houden met het schieten met den voetboog.

Niet moeilijk valt het in de legende van St.-Joris den strijd te ontdekken tusschen een heidenschen afgodsdienst (de draak) en het christendom als welks vertegenwoordiger St.-Joris ten tooneele is gevoerd, een strijd waarin het christendom den palm der overwinning wegdraagt en zegeviert over de duistere machten van de hel.

Gelijk echter met zoovele zaken het geval was, heeft hier het christendom zich meester gemaakt van een reeds lang bestaande legende, welke omgewerkt werd in eenigszins anderen geest, teneinde daarna dienstig te kunnen zijn aan de verheerlijking der nieuwe leer, opdat deze beter bij de bevolking er in zou gaan. We zagen reeds, dat het steekspel zich niet heeft beperkt tot Beesel, maar dat het draaksteken indertijd een algemeen verspreid volksspel is geweest. Eenige eeuwen terug vinden we er nog melding van gemaakt te Antwerpen, Axel en andere Nederlandsche plaatsen.

Echter behalve Nederland kunnen ook andere landen en volken dat offer, te brengen aan de godin der zee, in hun sagen gebruiken, Wat toch zal oorspronkelijk dat drakenoffer anders zijn, dan een offer, gewijd aan de zeegodin? In verband hiermede is het niet onaardig een plechtigheid te vermelden, welke op ons Java wijd verbreid is, vooral in de zuidelijke streken van midden-Java. Daar kent men de vierjaarlijksche offerande aan de godin der zee, de Jjai Loro Kidoel. Om de vier jaar eischt deze godin haar offer, en indien het niet gebracht mocht worden, zou dit groot onheid voor de bevolking met zich brengen. Vroeger werd een jong meisje tot offer bestemd, maar aangezien het gouvernement heeft ingegrepen, is aan dit barbaarsch bedrijf een eind gemaakt.

Thans wordt een miniatuur prauw met eet- en drinkwaar beladen, waarna de prauw in zee gebracht wordt, om na eenigen tijd aan de golven te worden overgelaten. Indien nu de prauw niet meer aanspoelt heeft Njai Loro Kidoel het offer aanvaard, en voorspoed en geluk zullen ten deel vallen aan de visschersbevolking, wonend om en aan de kust.

Soms komen wij tot de wonderlijke ontdekking, dat de schatten, die wij ons opgraven uit het verleden, heel niet meer passen bij de sieraden die wij heden dragen.

M. E. C. C.—V.

HET MENSCHRAADSEL

DOOR Dr. CARL DU PREL - VERTAALD DOOR K. H. NOEST Jr.

IX.

DE verhouding der beide personen van ons subject, is van zulken aard, dat hoewel voor ons de ziel onbewust, beter nog ongeweten is, wij dit echter niet voor de ziel zijn. Daarom ontwaken wij uit den somnabulen toestand, zonder eenige herinnering, terwijl omgekeerd het transcendentaal bewustzijn, als een grootere kring, den kleinen kring van ons zinnelijk bewustzijn mede omvat. Wij kunnen dus den mensch met een ellips vergelijken, waarvan het eene brandpunt — het transcendentaal bewustzijn — het geheele vlak der ellips belicht, terwijl het andere — het zinnelijk bewustzijn — een andersoortig licht uitzendt, en dat ook slechts van halven omvang is. Of wij kunnen hem ook vergelijken met een kogel, wiens steriometrisch middelpunt den kubistischen inhoud belicht, terwijl aan de oppervlakte het licht van het zinnelijk bewustzijn schijnt, echter geen straal naar het inwendige zendt.

De physiologische psychologie wil het raadsel van den mensch als het ware geometrisch opvatten en voor haar ligt slechts het probleem voor, hoe zinnelijk bewustzijn en leven met organische materie kan verbonden zijn. Steriometrische vraagstukken zijn echter niet geometrisch op te lossen, daarom loopt de physiologische psychologie tenslotte uit op het *Ignoramus*, ja het *Ignorabimus*. De transcendentale psychologie daarentegen is op op het menschraadsel berekend; zij lost het steriometrisch probleem ook steriometrisch op. Voor haar ligt het veel diepere probleem, dat echter juist door zijn verdieping de mogelijkheid van een oplossing van het menschraadsel aantoont —, hoe een transcendentaal subject met een aardsch lichaam kan verbonden zijn. Het antwoord wordt gegeven door die feiten, waarin zich de ziel als een organiseerende toont. Deze feiten ontmoeten wij in het hypnotisme, somnambulisme en spiritisme, echter ook reeds in de aesthetica en techniek. Daaruit, dat ons transcendentaal subject in staat is teleologisch te organiseeren, laat zich het met een brein voorzien lichaam verklaren, in welks brein, zooals in een kephaloscoop, de transcendentale herkenningswijze in een zinnelijke omgezet wordt. Dat wij tenslotte een bewustzijn hebben, is een zaak van de ziel; dat dit bewustzijn voor het lichaam de vorm van het aardsche heeft, is een zaak van het brein. Wij van onze zijde hebben dus geen reden vor de verzuchting: *Ignorabimus*.

De nieuwe zielkunde, die op de feiten der transcendentale psychologie berust, heeft dus onloochenbare voordeelen boven de oude. De oude zielkunde is dualistisch, de nieuwe is monistisch. De oude kon de ziel slechts *afleiden* uit de ontoereikendheid der physiologie voor de verklaring van den mensch; de nieuwe daarentegen toont zich empirisch, wijst haar direct in haar functies aan. De oude zielkunde gelijkt op den astronoom, die uit de onregelmatige beweging van Uranus, het bestaan van de naburige planeet Neptunus afleidden; de nieuwe zielkunde gelijkt op den anderen astronoom, die Neptunus met den telescoop ontdekt. Men zou kunnen zeggen, dat het veel grooter verstand vereischt Neptunus te berekenen, dan hem met den telescoop te vinden. Ik bestrijd dit geenszins. Doch als Leverrier de plaats geweten had waar Neptunus stond, zou hij zich zijn berekening hebben kunnen sparen; en als wij nu ten behoeve van eenige Neptunuswaarneming eerst zijn standplaats wilden berekenen, inplaats van kortweg den telescoop op hem te richten, dan zouden wij ongetwijfeld groote dwazen zijn. Even groote dwazen zijn wij echter, indien wij, bij de pogingen een zielkunde te grondvesten, de feiten der transcendentale psychologie onopgemerkt lieten, waarin toch het bewijs der ziel direct voor de hand ligt, en als wij daarentegen ons tot de psychologie van het normale leven zouden beperken, waaruit de ziel slechts indirect is af te leiden, en welke daartoe zich eerst de moeite moet geven met het materialisme uit den weg te komen, iets wat wij in het geheel niet noodig hebben.

Bij onze theologische faculteit is de zielkunde in de middeleeuwsche scholastiek blijven steken; bij de natuurwetenschappelijke faculteit is zij materialistisch geworden en bij de philosofische is de ziel pantheïistisch uiteen gevloeid. Een monistische en individualistische oplossing van het probleem der ziel kan slechts meer van de transcentale psychologie, met de geheime wetenschappen als empirische grondslag, worden gehoopt. De moderne wetenschap kant zich nog daartegen, doch in zooverre is zij niet slechts bij de middeleeuwsche occultisten ten achter gebleven, doch staat nog op een voorbijbelsch standpunt. Want reeds in den bijbel wordt dikwerf tusschen *ziel* en *ik* — en —onderscheid gemaakt. *Paulus* zegt: Wie toch der menschen kent wat in den mensch is behalve de geest des menschen die in hem is?"[2]) Zelfs van *Cicero* kunnen wij leeren: *Intelligendum est, duobus, quasi a nature nos indutos este personis*.[3]) Het duidelijkste vindt men deze leer bij *Kant*, en wel in zijne „Vorlesungen" uit de kritische periode.

[2]) Paulus, 1 Cor. 2 : 11.

[3]) Cicero de off I, 30.

Toen ik echter het gewichtigste, belangrijkste deel dier „Vorlesungen", n.l. die over psychologie, in 1889 nieuw uitgaf, werd dit boek — afgezien van een paar journalistieke stemmen van de bekende oppervlakkigheid en het niet begrepen hebben — met zulk een groot stilzwijgen opgenomen, waarin de geheele verlegenheid der tegenstanders zich verried. Men kon mij het bewijs niet vergeven, dat mijn philosofische beschouwingen, op den grondslag der geheime wetenschappen verkregen, zich met de intuitieve van Kant dekten. Men heeft het mij kwalijk genomen, dat ik een boek weer aan het licht bracht, dat men voorzichtigheidshalve in de volledige uitgaven van Kant's werken niet had opgenomen, en in de openbare bibliotheken niet aangeschaft werd en in den boekhandel geheel uitverkocht was. Een boek waarin Kant niet alleen *voorbestaan* en *onsterfelijkheid* leert, doch ook de geboorte van den mensch als een incarnatie van een trancendentaal wezen voorstelt, het gene zijde slechts als een gene zijde der gewaarwordingsgrens, en waarin hij — hoewel hij het wel niet met het moderne woord noemt — leert, dat wij alle op onbewuste wijze somnambulen en mediums zijn.

Zulk een Kant, die, waar thans zijn opvattingen empirisch bevestigd zijn, heden ten dage onbetwistbaar, evenals een Schopenhauer, spiritisch zou zijn, kan onze wetenschap natuurlijk niet gebruiken, en daar men mij toch geen vervalsching kan toedichten, bleef slechts het zwijgen over. Zou ik daartegen een oude waschlijst van Kant ontdekt hebben, en met een door en door geleerde verhandeling over hare ongetwijfelde echtheid hebben uitgegeven, dan zou dit zeker een ander geval zijn geweest, en ik zou dan nauwelijks aan de voordracht voor een professoraat zijn ontkomen. Den lezer, die zich voor de geheime wetenschappen interesseert, kan ik slechts dringend aanbevelen, Kants „Vorlesungen" te lezen. Het zal hem dan duidelijk zijn dat men de goedkeuring, die deze *dii minorum gentium* weigeren, ontberen kan, indien men een Kant aan zijn zijde heeft. Onvermijdelijk zullen nu echter de geheime wetenschappen, omdat zij op feiten berusten, spoedig erkend worden en dan zal men minstens de mystieke zijde der Kantsche philosofie niet meer bemantelen, maar op hem, als een voorlooper der tegenwoordige beweging, wijzen; den aanhangers dezer beweging kan men echter niet verhinderen, dat zij dit heden reeds doen.

Indien men nu met Kant tusschen de beide helften van ons wezen onderscheid maakt, dan zou men weliswaar er toe kunnen komen de aardsche geboorte als een val, en het lichaam — zooals de ouden zeiden — als een kerker der ziel kunnen aanduiden. Doch deze beschouwing drukt niet de rechte verhouding uit, omdat zij geen rekening houdt met de gelijktijdigheid der beide bestaanswijzen. Het aardsche bestaan komt, door de geboorte, bij het trancendentaal bestaan, onverminderd dit laatste daarbij, en de schijn der ontbinding bestaat slechts voor den aardschen mensch en ontstaat uit de beperking van zijn bewustzijn op de aardsche situatie, terwijl het transcendentaal bestaan voor hem optisch verdwijnt. Van een kerker der ziel is dus geen sprake; wel echter is een vergelijking tusschen het zinnelijk en trancendentaal bewustzijn geoorloofd, en deze valt zeer zeker ten gunste van het laatste uit, niettegenstaande wij het slechts fargmentarisch kennen. Zoover de ziel zich in een lichaam verstoffelijkt, vertoont zich iets hoogers in iets lagers en in zooverre kan men zeer zeker zeggen: „Een grof lichaam bezwaart de ziel, en een aardsch omhulsel beperkt het denkvermogen". [1])

Nemen wij aan, er zou — zooals de oude reïncarnatieleer het als mogelijk voorstelt — een menschelijke ziel in het lichaam van een lager levend wezen wedergeboren worden, dan zou zij geen menschelijke bekwaamheden toonen, doch slechts zulke, die door geaardheid en gebruik zijner nieuwe organen begrensd zijn. Wat zou er b.v. van het menschelijk vernuft worden in een lichaam zonder handen? Helvetius zegt, dat indien de natuur onze handgewrichten inplaats van met handen en bewegelijke vingers, zou voorzien hebben van paardehoeven, dan zou de mensch zonder kunst, zonder woning, zonder verdedigingsmogelijkheid in de wouden ronddwalen. [2]) Het valt ook in het geheel niet te loochenen dat het menschelijk verstand slechts krachtens zijn geheele menschelijk organisme zich kan ontwikkelen. Zonder werktuigen geen civilisatie; de hand echter is, zooals Aristoteles zegt, het werktuig der werktuigen. Een geest kan zich slechts zoover manifesteeren, als zijn lichaam het toelaat en in zooverre kan het transcendentale subject in een aardsch lichaam niet al zijn vermogens toonen. Doch wij zijn juist in dit aardsche lichaam slechts volgens de halfheid onzer natuur begrepen; oude transcendentale bestaanswijze houdt bij de geboorte niet op, en zij vormt de andere voor ons onbewuste halfheid.

Men kan ook, zooals dit dikwerf geschied, het leven een droom noemen, in zooverre de wereld als voorstelling niet aan de wereld op zich zelf gelijk is. Men kan met Giordano Bruno het aardsche leven in vergelijking met het toekomstige, een dood noemen, in zooverre als dat transcendentale leven een veel intensiever is; men kan ook met denzelfden auteur de voortplanting met een Lethedrank vergelijken, die het vóórbestaan doet vergeten; [3]) doch al deze uitdrukkingen geven tot misverstand licht aanleiding en hebben van het standpunt der gelijktijdigheid van de beide personen van ons subject slechts een bepaalde waarde. Hetzelfde geldt ook van de woorden „De nachtzijde van het zieleleven"; want de verschijnselen der transcendentale psychologie, niettegenstaande deze als het weerlichten te voorschijn treden, zijn, in veelvoudigen terugblik, als het geestelijk vrijere van ons wezen te beduiden.

---

[1]) Boek der Wijsheid 9, 15.

[2]) Helvetius: de l'Esprit I c 1.

[3]) Giordano Bruns: de Tripl. min. 33.

Zien wij nu toe, hoe zich van het standpunt der monistische zielkunde, het probleem van den dood zich voordoet, zonder twijfel het gewichtigste vraagstuk voor een wezen, wiens essence *wil tot leven* is. Volgens materialistische veronderstelling moest deze wil evenredig zijn aan den inhoud van geluk van het individueele bestaan; de gelukkigen moesten het leven bevestigen, de ongelukkigen het leven ontkennen. Dit komt echter niet uit; de wil tot leven is veel meer een meer of minder constante, van een levensinhoud onafhankelijke, grootte. Ook de armen en ellendigen vreezen den dood. Dit is slechts begrijpelijk als de wil tot leven niet eerst gekweekt wordt door den levensinhoud, doch van een metaphysische natuur is en aan het leven voorafgaat, indien deze dus niet uitwerking, doch oorzaak des levens is.

Tot zoover heeft Schopenhauer zonder twijfel gelijk; wij zijn *wil tot leven*, de wil is primair. Als hij daaraan toevoegt, het intellect is secundair, dan geldt dit slechts van het zinnelijke bewustzijn; de transcendentale wijze van bewustzijn is evenzoo primair als de wil tot leven, d.w.z. onze essence is geen blinde, doch een beseffende, bewuste wil; zij valt ook niet met een wereldsubstantie tezamen, doch is een transcendentaal subject, een individueele ziel. Daar zij zich bovendien als een organiseerende heeft te doen kennen, zoo is de aardsche geboorte een wilsdaad van dit wezen. Het is de eenige onafwijsbare gevolgtrekking uit het vóórbestaan, vandaar dat Kant in aansluiting aan Swedenborg de gevolgtrekking ook maakte dat onze ouders slechts onze aangenomen ouders zijn.

Bedenken wij weder dat helderziendheid een vermogen van het transcendentale subject is, dan volgt hieruit nog verder, dat niet slechts de geboorte in het algemeen, maar ook het ingaan in de gegeven individueele levensomstandigheden, een vrijwille handeling van ons wezen is. Ook dan, indien deze levensomstandigheden met de wenschen der aardsche personen in tegenspraak zijn, moeten zij aan ons transcendentaal doel beantwoorden, en het is slechts onze eigen individueele voorzienigheid, die ons lot bepaald heeft. De monistische zielkunde volbrengt dus, wat nog geen wereldbeschouwing in staat was tot stand te brengen: *zij stelt den mensch op zijn eigen voeten.* Bij elke andere wereldbeschouwing blijven wij gerechtigd, òf tegen het bloote toeval der geboorte te mokken, òf tegen eene immer gedachte *buiten ons zelf* liggende oorzaak van ons bestaan en lot.

Als wij nu den inhoud van het menschelijk leven beschouwen, den strijd om het bestaan, die op aarde biologisch, geschiedkundig en maatschappelijk woedt, den nood en het lijden, die aan het bestaan der meeste menschen verbonden zijn, dan schijnt het ons op het eerste gezicht volkomen onbegrijpelijk toe hoe de menschen het woord durfden te wagen: „God zag alles aan wat Hij gemaakt had, en zie het was zeer goed." Goed zijn kan de strijd om het bestaan slechts zijn in het eenigste geval als het middel tot een doel is, waarlijk echter niet als middel op zichzelf. Slechts in het eerste geval zou de schepping der wereld moreel vrij uitgaan. Hebben wij recht dit te kunnen aannemen? Het schijnt van wel; want overal in de natuur, op astronomisch, biologisch en geschiedkundig gebied, zien wij als resultaat van den strijd om het bestaan de hoogerontwikkeling en een vooruitgang. Een wereldbrein is aldus is aldus een in het geheel niet te vermijden onderstelling, mogen wij deze verpersoonlijkt denken of niet; mogen wij deze buiten de natuurwetten denken of in dezelve. Zoo zeker als er ontwikkeling is, zoo zeker is een wereldverstand, zoo zeker echter is het ook een bovenmenschelijk probleem, het nader te willen definieeren.

(Wordt vervolgd.)

EEN ONTDEKKING VAN PROF. CAZZAMALI.

De Italiaansche professor Ferdinando Cazzamali is tot de ontdekking gekomen, dat in bijzondere psychische omstandigheden, de menschelijke hersenen electromagnetische golven uitzenden van het type van de radio-electrische golven. Zij zijn kort, maar menigvuldig.

Dit blijkt uit een studie, welke de geleerde professor in neurologie en psychiatrie te Milaan eerlang laat verschijnen. Zijn ontdekking moest evenwel nog door nieuwe proefnemingen bevestigd worden.

Hoe hij tot zijn ontdekking kwam? Hij liet in metaal een cel maken, waarin een mensch zonder vermoeienis urenlang kon verblijven en die een volstrekte electromagnetische isoleering mogelijk maakte. Tevens vervaardigde hij vier nieuwe verschillende radiotoestellen.

Als mediums koos hij zenuwzieken, van wie de geestvermogens makkelijk aangewakkerd kunnen worden. Wanneer een van de mediums in een toestand van hypnose gebracht werd in de cel, verklaart prof. Cazzamali in den hoorn geluiden vernomen te hebben nagenoeg gelijk aan radio-telegrafische teekens. Zoodra het medium weer in normalen toestand verkeerde, hielden die geluiden op. Wanneer het medium sterker gehallucineerd was hoorde men gefluit, alsook geluiden, die doen denken aan gedempte viool- en cello-klanken.

Prof. Cazzamali verklaart, dat die „hersengolven" elkaar kunnen kruisen in den ether met een verplaatsingsvermogen verschillend naar gelang van de mediums, de physio-psychische toestanden en de vereischten van het te bereiken doel.

(„Het Laatste Nieuws".)

THEORIE EN PRAKTIJK.

Wij knippen uit het (Geref.) N.-Hollandsch Kerkblad de volgende aardige bladvulling:

„Er was gepreekt over het weder herkennen van de Christenen onderling in den hemel. Thuis gekomen maakte een eenvoudige kerkganger de opmerking: „Ik hoop, dat onze dominee de volgende week ook eens spreken zal over het herkennen van Christenen op aarde. Sedert zes jaar ga ik hier ter kerk; maar buiten, na afloop van de godsdienstoefening, heeft niemand mij nog herkend."

VERDRAAGZAAM EN ONVERDRAAGZAAM

DOOR

H. BAKELS

TOEN het veertiendaagsche blad „De Tempel" zou worden opgericht ben ik daarvan terstond een vurig voorstander geworden. Het denkbeeld is schoon. Een blad en een vereeniging die het schoone en ware in èlken godsdienst erkennen. Hier niet op chauvinistische wijze het Christelijke alleen, met uitsluiting van het Joodsche, het Mohammedaansche, het Boeddhistische. Neen, van al die godsdiensten werd het goede erkend. Een Jood mocht er even goed in schrijven als een Mohammedaan, een Christen, ofwel iemand die liever niet tot een dezer categorieën wil worden gerekend.

Dit plan juichte ik toe.

En werkelijk hebben ook allerlei soort van menschen zich laten hooren in „De Tempel", gedurende de jaren dat deze bestaat. Wat al soorten van meeningen hebben de revue gepasseerd. Van Chineezen af tot een Turk en een Persiaan toe.

Dat is prachtig!

In iederen godsdienst zit een waarheidselement. Door er van kennis te maken verrijken wij ons.

Het is volkomen waar wat eens te Soerabaja een Chineesche geestelijke zeide tot een liberaal Hervormd predikant. Hij zeide: „Ik heb uw catechisatieboekjes gelezen, maar ik moet zeggen, dat de hoofdzaak welke u den kinderen leert de zelfde is als wat *ik* aan *mijn* leerlingen leer."

Zoo is het en ik onderschrijf dit alles van ganscher harte. Er kan niemand verdaagzamer zijn dan ik.

Ja, ik ben in den loop der jaren nog steeds verdraagzamer geworden. Vroeger spotte ik nog al eens met menschen die vage ideeën hadden, die naar mijn inzien te onpersoonlijk over God dachten of naar mijn inzien niet zulke vaste voorstellingen hadden over persoonlijke onsterfelijkheid. Doch ik ben over dit alles zachter gaan denken, en kan nog meer in andere meeningen waardeeren dan vroeger.

Mijne verdraagzaamheid is dus toegenomen.

Dit alles is waar.

Ik wil in verdraagzaamheid voor niemand onderdoen.

En toch ben ik ònverdraagzaam.

Ik ben onverdraagzaam tegenover den orthodoxen Christen die zegt dat *zijn* leer de eene ware is.

Ik ben onverdraagzaam tegenover den orthodoxen Jood die zegt dat *zijn* leer de eene ware is.

Ik ben onverdraagzaam tegenover den orthodoxen Islamiet die zegt dat *zijn* leer de eene ware is.

Enzoovoort. Noem alle denominaties maar op. Ik kan niet hebben dat iemand ter wereld zegt, dat zijn orthodoxe leer, hetzij Marxisme, Christendom, Islam, of wat ook, de éénige ware is.

Bovendien zijn in al die leer-complexen ook natuurlijk elementen van ònwaarheid.

Om mij tot enkele punten te bepalen: indien orthodoxe Christenen zeggen dat de hooge Godheid eens in een enkel persoon, namelijk Jezus, is geïncarneerd, dan vind ik dat idee eene godslastering en daartegenover ben ik zoo onverdraagzaam mogelijk. Indien orthodoxe Joden zeggen, dat de hooge Godheid onderscheid maakt tusschen Zijne menschenvolken en het Joodsche volk boven alle andere voortrekt, dan vind ik dat idee een godslastering en daartegenover ben ik zoo onverdraagzaam mogelijk. Indien orthodoxe Islamieten zeggen, dat de hooge Godheid het sneuvelen in een oorlog tegen „ongeloovige honden" het toppunt van deugd vindt, dan vind ik dat idee eene godslastering en daartegen ben ik zoo onverdraagzaam mogelijk.

En zoo zou ik kunnen doorgaan met optellen van godsdienstideeën tegenover welke ik onverdraagzaam ben, en ook meen te *moeten* zijn.

Ik ben het dan ook volstrekt niet eens met sommige vrijzinnige Nederlandsche predikanten die, als het zoo voorkomt, gerust een rechtzinnige op hun kansel toelaten om daar dingen te verkondigen welke hijzelf, de vrijzinnige, veelszins een godslastering acht te zijn.

In de 20 jaar, dat ik zelf over een kansel beschikte heb ik dan ook nooit gewild, dat God daarop zou beleedigd worden door allerlei onzin, welke de orthodoxie maar al te veelvuldig verkondigt.

Op dit punt ben ik ònverdraagzaam.

Dat wil ik wel weten.

En ik meen op deze wijze zelfs *goed* te handelen.

* * *

Derhalve:
hoe verdraagzaam ik overigens ook ben....
aan den anderen kant ben ik weer hevig ònverdraagzaam.

En dit zal, lezer of lezeresse, ook wel met u op de een of andere wijze het geval zijn.

DE TOEKOMST DER ASTROLOGIE

DOOR

L. U. A. ZIJLSTRA.

IX

DE lezers zullen bemerkt hebben, dat 't niet mijn plan was hen af te schrikken „door de diepere en meer philosophische zijde der Astrologie te bespreken. Mijn eenvoudige bedoeling was hen aan te sporen, om na het 2 × 2 = 4, als waar erkend te hebben, zelf zich het meer intrinsieke te veroveren. Want inderdaad, hoe meer men het pad der Astrologie bewandelt, hoe meer de sluier, die het uitspansel bedekt, voor ons wegvalt, totdat elke ster in welsprekende taal ons haar wezen en bestemming verkondigt en onzen geest opheft tot het Licht der Zelferkenning. Wanneer een gevoelige photografische plaat de lichttrillingen opvangt, welke met de meest moderne optische instrumenten voor ons oog verborgen blijven, wanneer planeten worden ontdekt door geconstateerde afwijkingen in de baan van reeds bekende planeten, welke afwijkingen worden toegeschreven aan den invloed van een hemellichaam buiten haar orbit, wanneer ons leven, onze lichaamsfunctiën, het klimaat, de groei en ontwikkeling der aarde afhankelijk zijn en zich regelen naar den invloed van zon en maan moet ieder, die redelijk denkt, aan de Astrologie die sterreninvloed erkent en onderzoekt, een plaats aanwijzen in de schatkamer van zijn kennis.

Laat u niet afhouden door vooroordeelen van anderen, die voortspruiten uit onwetendheid en onbekendheid met hetgeen veroordeeld wordt, maar schort uw oordeel op, totdat ge gelegenheid gehad hebt, de Astrologie in haar vollen omvang onderzocht te hebben. Herinner u, hoe de eminentste voormannen der wetenschap hare aanhangers en belijders zijn geweest en dat zelfs thans vele mannen van naam haar in 't geheim beoefenen, wijl zij de publieke opinie vreezen. Mij toch is een geval bekend, van een hooggeplaatst geleerde, die hoewel in intiemen kring verklarend een aanhanger te zijn der astrologie, in 't openbaar haar bestreed, terwille van zijn positie. O, hoeveel inconsequentie laat ons het dagelijksch leven aanschouwen, hoevelen verloochenen de Waarheid, omdat zij den Leugen vreezen! Want de leugen, het zelfbedrog viert hoogtij, waar de lagere natuur heer en meester speelt. En de meesten hebben hunne lagere natuur te lief om hare neigingen op te offeren aan de eischen en verplichtingen die ons geestelijk geweten en ons hooger leven ons voorschrijven. Van de wereld dreigt ons bedrog aan iedere zijde, de Waarheid breekt zich met moeite baan en haar Licht verheldert slechts enkele plekskens.

De botsing van Bedrog en Waarheid, van Lager en Hooger Zelf, openbaart zich in een voortdurenden, stoffelijken strijd, die des te ontzettender wordt, naarmate één der beide partijen in Macht toeneemt. Twijfelachtig is het niet wie er zal overwinnen ten slotte. Het Licht der Waarheid zal de Machten der Duisternis verdrijven en zelfs het geringste lichtstraaltje voorspelt de onbestaanbaarheid van een eeuwige Leugen.

De sterren in den duisteren nacht blijven flonkeren en zelfs wanneer onze oogen hare stralen niet meer waarnemen, wanneer onze zinnen zijn verstompt zullen zij doorgaan met lichten en niet ophouden te spreken van een eeuwigdurend Licht, dat de Oneindigheid doortrilt, nieuw leven scheppend immer door, tot een geslacht geboren wordt, dat dit Licht zal erkennen en vereeren, zich er mee zal vereenigen en aldus een reflex zal zijn van de Heerlijkheid en Vrede, die ons beloofd wordt, door dat groote Licht, zijnde zelf de bron en oorsprong van het door menschenverstand versmade Geluk.

Zelfbewustzijn is een gevaarlijk wapen, wanneer het zich afscheidt van het Oerbewustzijn, dat hetzelve tot aanzijn bracht. Gemeenschap van het Zelfbewustzijn met het Oerbewustzijn is het eenigste schild, dat ons kan behoeden voor de aanvallen der duistere machten, en slechts wanneer wij de sterren als gidsen gebruiken, kunnen wij langs de afgronden der Duisternis naar het Eeuwig Licht geleid worden.

Begrijpt ge het nu waarom ik als motto „per

aspera ad astra" koos? De toekomst der astrologie loopt geen gevaar, zoolang er sterren aan het firmament staan, want steeds zullen deze der menschheid verkonden van haar pracht, haar macht, haar invloed, en de trots en eigenwaan van het door duisternis bevangen individu weten te temperen.

Want de mensch, al is hij een reflex van het Allerhoogste, de mensch zal steeds als zoodanig een nietige, een onaanzienlijk kleine afschaduwing blijven van Dengene, waaraan hij zijn bestaan te danken heeft.

Hem past 't alleen te leven tot waartoe hij geschapen is, n.l. goddelijk te zijn. De mensch behoort alleen te kennen: *plicht*, n.l. de plicht te bestaan. In dat bestaan behoort hij zijn Wezen uit te drukken, dat van geestelijke natuur is.

En de astrologie zal hem zijn wezen en zijn plichten leeren kennen, zal hem zijne tekortkomingen toonen, doch tevens den weg van den minsten weerstand wijzen, om de lagere aandriften te overwinnen, de machten der duisternis, die door het afgescheiden Zelf-bewustzijn geschapen zijn, te verslaan.

Slechts hij die de waarheid der astrologie heeft ingezien, een waarheid, die op feitelijke waarneming berust en niet op geloof, kan tot de erkentenis van Eenheid komen en een diepgevoelde erkentenis van deze Eenheid, die alles en allen aan elkander bindt, met een onverbrekelijken band, zal hem sparen voor de misdaad, dit harmonisch verband te willen verbreken, of zich buiten dat verband te plaatsen.

Zulk een daad wreekt zich vreeselijk, want het schept wanorde en disharmonie en 't vereischt bovenmenschelijke kracht deze disharmonie te herstellen.

Daarom zal er vreugde wezen over een verloren schaap, dat wederkeert, want al is slechts één atoom uit het verband gerukt, de harmonie is en blijft verstoord tot dat ééne nietige atoom zijn aangewezen plaats weer heeft ingenomen.

't Is daarom, dat wij ons zelf helpen door anderen te helpen.

Slechts wanneer wij de in ons sluimerende vermogens ontwikkelen en vooral het diepere geestelijke leven uit zijn slaap-toestand wekken, kan de Waarheid ons beter voorlichten en kunnen wij haar beter erkennen. Ons stofbewustzijn mag het geestbewustzijn niet overgroeien, want dit zou ons voeren tot een diepe ellende en zelfverwoesting. Deze dagen zijn onze getuigen, dat de machten der stoffelijke natuur ons voeren naar den afgrond van zelfvernietiging en misdaad, „crime en masse", en op elkeen rust de verantwoordelijkheid, zulke misdaden te voorkomen, door het licht der Waarheid te brengen aan allen, die het noodig hebben. Niet alleen roept de astrologie hen, die er naar zoeken en het niet kunnen vinden, tot hen die leiding en voorlichting wenschen, maar vooral tot degenen, die zich van haar afwenden. Juist degenen, die ver van haar afstaan, die haar streven antipathiek zijn, moeten wij trachten te bereiken, want grooter zal de vreugde zijn, wanneer een vijand onzen vriend wordt, dan wanneer honderd vrienden zich met ons verbinden.

De Astrologie wil een Leerschool zijn voor allen, een school, die hen voor hun levenstaak geschikt maakt. Want der lijdende menschheid moet het heilzaam levensprana gebracht worden, de astrologen moeten een juist advies kunnen geven en de verkondigers van de mysteriën des Christendoms moeten de Waarheid ervan in zich voelen leven.

De praktische occultist moet in zich zelf een harmonisch verband tot stand gebracht hebben tusschen hoofd en hart, de logica mag niet strijden met de gevoelens en gewaarwordingen en het religieus gemoed moet zich kunnen verstaan met de wetenschappelijk geschoolde rede. Dit alles geeft u een juiste studie der astrologie.

De astrologie wil zijn een centrum van Licht uitstralende krachten.

Wij doen een beroep op allen, die mede willen werken, dit Licht zoo krachtig te doen schijnen, dat de donkerste uithoeken der wereld er door verlicht worden.

(Wordt vervolgd.)

MINNE-LIED.

Ik min 't lief oneindig wezen,
't Geslachtloos ééne dat zich bindt,
Dat eenig eeuwig geestes leven.
Dat in zichzelf 't heelal bemind.
Dat bouwt en onderhoudt 't leven,
In maat, en klank, en kleur,
In zeven maal zevenvoudigheden,
In zoete minne-geur.

NICOLEO.

HEMELTEEKEN

DOOR

CORRY DOMMERING

IN den warmen Zuid-Amerikaanschen tropennacht voer een boot langs de schaduwzwarte rotsen. Strepen zilverlicht vielen hier en daar op het kabbel-wiegende water als doorzichtige, verlichte paden, waar de nimfjes speelden met de waterkindertjes. Heel kleine schitterdropjes van schuim spatten even op, als de feestende geestjes hun doorschijnende gewaadjes uitschudden en de kleine vischjes angstig wegspartelden voor een ongewenschten indringer. Dan klonken door de tropische stilte van die geheimzinnige nachtgeluidjes, die de groote drukdoende menschen deden verstommen om te luisteren naar dat onbegrepene natuurgebeuren.

De groote rotsen in majesteit, begrepen, en lieten de vreugde der kalme wateren onverstoord. Zij verborgen haar groene grasvlakten, behalve daar, waar de maan haar verlichtte. Want de maan deed wat zij wilde en geen wezen in de natuur had de macht om zich te verschuilen, wanneer de maan het niet toestond. Wanneer de maan het wilde, kropen de dieren uit hun schuilhoeken, maar meestal beperkte zij haar heerschzucht en liet hen vrij gaan waar zij wenschten.

Doch als de groote manegeest gebood om stilte — dan wàs er stilte .... en als de groote manegeest gebood storm — dan wàs er storm .... En dezen rustdoortrokken nacht in de tropen had zij uitgekozen om een boodschap te zenden aan de menschen van den aardbodem. En het was de groote boot met de vele menschengeesten die zij tot zich wilde trekken, want daar waren eenige, die de boodschap zouden begrijpen en haar verder verspreiden.

Zij waren nog niet ter ruste gegaan — de benauwde hutten, waar de dagwarmte zoo lang hangen bleef, lokten niet tot slapen en een groote behoefte aan nachtelijke koelte had hen boven gehouden, op het breede dek. Fluisterend gonsden de stemmen — de natuur dwong de geluiden tot eerbied voor de stilte...

De manegeest had de sterren verboden zich te vertoonen en deze hadden in het weten van hetgeen komen ging, hare lichten verborgen achter een donkeren nevel van wolkendamp.

In het zwarte hemelruim verzilverde de maan in volle majesteit en trok magnetisch alle schepseloogen tot zich op. Slechts het rijk der planten liet zij slapen, want de tijd, dat het vertreden zou worden, zou spoedig aanbreken en de manegeest oordeelde het onnoodig een storm van onrust als een bangen adem uit te zenden.

Maar voor de menschen was het bestemd....

En toen zij zeker was van de aandacht der schepselen, toen begon zij haar spel.

De groote bol schroeide... van grijswit tot geel — het geel der Oostersche rassen en in het geel vormden zich de manewezens tot oogen en tot eenen mond, breed in grijns vertrokken. En zij vormden een neus, plat als van het Oostersche geelgezicht. En de maneboomen vormden zich tot haren, die donker afglansden.

En de menschen op de stille rivier verhieven zich ontzet, groote angstoogen vestigden zich op dat bovennatuurlijke gele maangezicht en een kreet steeg op naar boven en bereikte de manegeest, die de breede mondstreep deed uitrekken tot een hardvochtige, spottende grijns.

En de watergeestjes trokken hun gewaadjes strak om het slanke lijf en vluchtten, diep onder het water, en het geheele pad van lichtende vreugde werd uitgevaagd op het zachtvloeiende water — de maan scheen vertoornd — zij huiverden, voelden instinctmatig het onheil en bedekten hun pret-tinteloogjes met hun losse lokken en blankbleeke handjes, want zij konden door het water heen de manegeest zien, en zij wilden niet zien ... Maar de menschen zagen. —

En ook de enkelingen onder hen zagen en het werd in hun harten gelegd, wat de manegeest bedoelde, doch toen zij spreken wilden, gebood de stem der intuïtie om stilte.

Want de hemel opende een tweede mysterie.

De bolronde maan lichtte op in blanke tint, de oogen werden klein en de mond werd klein en wit gluurde over de aarde een bleekgezicht. Tusschen de oogen lag wreed en dom een wijde ruimte, zooals bij dieren, die gereed staan tot vechten....

Eén oogenblik slechts en de schaduwen trokken voorbij — de sterren traden uit hun wolk van grijze dampen en, alsof niets de natuur gestoord had, zond de manegeest weder verlichtende stralen over de wateren. De bange elfjes trokken hun

fijne brauwtjes bijeen en fluisterden heel zacht wat het toch beteekenen moest? Maar zij schudden hun kleine hoofdje en spelevaarden weer op het pad van maneschijn...

Doch boven het natuurgegons klonken uit, de menschenstemmen, als een storm van schrik. En de beteekenis van Gods boodschap werd begrepen... Het gele gevaar — Oost tegen West. Eerst het Oosten, daarna het Westen, strijdmensch tegen strijdmensch, zichzelven vernietigend. De groote climax vóór de Godsvrede....

En de menschen vielen op hunne knieën en smeekten God om een plaats van bescherming voor hen, die een openbaring Gods ontvangen hadden en waar zij zouden kunnen putten uit de bron der wijsheid.

En in den Zuid-Amerikaanschen tropennacht onthulden nog meerdere geheimen zich. De wind had zich geheel teruggetrokken en de maangeest vrij spel gelaten, hij had het toegelaten, dat de wolken zich verscholen, doch hij achtte zijn tijd gekomen en zond uit zijn geweldige roepstem — de groote gierende roepstem, die als een renpaard voor den storm uitdraaft en een beving van angst door de ruimte doet trillen.

En de bliksem ging uit en schoot zijn pijlen af op de zwartgroene rotsen, die zich schrap zetten en de electrische vonken terugkaatsten in de onheilbezwangerde lucht.

In wild galop renden over de rotsen vurige rossen met hun strijders op de van zweet natte ruggen. Krankzinnig van opwinding, niet bij machte tot rust te komen en hun bloeddorstigheid te vernietigen, waren zij in den strijd gevallen en vochten door in overmoed, niet wetende hun overgang naar de astrale wereld, steeds zich wanende in het ontzettende, moordende aardsche strijdperk. En in een schellen vuurstraal tintten zich rood de rotsen, doch het was niet het rood van menschenbloed doch het felle rood der wreedheid, dat gelouterd, leiden moest tot overwinning en scheppende kracht.

En de strijders, zich geenenmale bewust van de verandering hunner lichamen, en in waanzin niet ziende, dat het bloed niet meer uit hunne wonden vloeide, kronkelden als slangen zich om de heete lij en en sloegen de wapenen in de etherische deelen...

In een oogenblik van helle bliksemuitstraling, die gansch de rotsen overstroomde van licht, waren zichtbaar de waanzin-strijders — het Oostersche tegen het Westersche ras, in verbolgen blindheid de een den ander verslaande, nutteloos, bloedloos, als dier- en geestmensch naar hetzelfde Licht toegedreven, strijdende met de overheerschende domheidsmacht van het stoflichaam dat zij achterlieten.

En de Vader zond Zijn Dienaren, de Meesters van wijsheid, en ziet.... In den stillen ochtend na den storm, stond aan den hemel de regenboog, het symbool van de verlossing, de breede boog, die stof en geest verbindt en leidt naar den tempel van de hoogere menschenziel.

Een klein bootje deinde op het meer, waar twee visschers bezig waren hun netten te spannen. Volkomen stilte heerschte rondom en de beide mannen verrichtten met blijde harten hun werk, hopende op een goede vangst.

Zij lieten een oogenblik hun bruinverbrande handen rusten en ademden diep de reine atmospheer. Hunne oogen vestigden zich op den azuurblauwen hemel en plots openden zich wijd....

Een stralenbundel schoot neer, zich ontplooiend in een wijduitgespreiden kleurenregen van vuur die zachtkens uitvloeide op het water.

De visschers zonken nederig op hun knieën en baden...

De Heilige Geest nedergedaald.... het groote moment dat de oogen der menschheid geopend worden en zij de leeringen Gods mogen verstaan. En de Hemel opende zich....

Heel vaag eerst en toen scherp omlijnd, doemde op een stad, minarets en torens verhieven zich hoog boven de huizen en van de torens straalden uit, dezelfde kleurenbundels van heilig vuur, waarvan er èèn enkele was nedergedaald voor het aangezicht der menschen.

En om de stad zweefden violetgetinte wolkjes, waar Gods Heiligen zich verzameld hadden om aan de menschen Hun kracht mede te geven en Hun Liefdewezen doordrong alle levende schepselen en ademde een golf van Goddelijke Bewustwording over de aarde en de wateren....

En aan den oever van het meer stonden de Gewijden in witte kleederen, gereed om de stad binnen te gaan....

En uit de violet-purpergoude wolkjes klonk een koor van Hemelsche stemmen:

„Jeruzalem is nedergedaald uit den Hemel."

Wij worden allen door innerlijken drang gebracht tot kennis der waarheid.

CICERO.

RELIGIEUSE OPSTELLEN

DOOR V.

II.

De rechtvaardigheid Gods in de beïnvloeding door zijn Geest.

HET kan haast als een axoma gelden, dat de Geest Gods heel Zijn schepping doordringt en beïnvloedt en toch niet op alle individu dezelfde uitwerking heeft. De alomtegenwoordigheid Gods en Zijn almacht konden anders doen verwachten.

Wat kan daarvan de reden zijn?

In 't dagelijksch leven zien wij iets soortgelijks. Machtige figuren, superieur boven alle andere, hebben slechts een intensen invloed op 't hoogststaande deel der massa, waarmede hun geest 't meest in harmonie is; de overigen voelen er niets van en gaan onbewogen hun weg.

Meesters in bouw-, beeldhouw-, schilder- en toonkunst als ook op litterair gebied worden uitsluitend geëerd en bewonderd door de besten van hun gilde en de artistiek gevoelenden; de overigen begrijpen hen niet en sparen hun zelfs niet een afbrekende critiek.

De zoogenaamde „geleerde" opvoeders zijn gewoonlijk de slechtste tevens, omdat ze zoo heel ver van hun leerlingen afstaan, zoodat deze hen niet kunnen volgen bij hun leerlingen.

Een verwaarloosd kind uit de volksklasse, opgenomen in hoogst beschaafden familiekring, kan zich zoo moeilijk opheffen en 't opvoedingswerk mislukt al te vaak, omdat er te groote klove gaapt tusschen opvoeders en kind.

De Christus, wiens grootheid door de huidige Christenen nog slechts ten deele wordt begrepen, imponeerde onder zijn tijdgenooten door groote macht en wijsheid en innige liefde voor zijn volk, doch miskend door 't overgroote deel der Joodsche natie, moest Hij den gruwelijken kruisdood sterven.

Al deze voorbeelden staven ten volle de volksmeening: „Soort zoekt soort" en als er krachten werkzaam zijn aan de geestelijke opvoeding van individuen, gaat voorzeker wel de *grootste kracht* en de *leiding* uit van den *hoogsten* geest, maar de *grootste invloed* van hen, die 't *naastbij* staan aan degenen, die opgevoed moeten worden, omdat de *harmonie* grooter is.

En dit is zeker de hoogste rechtvaardigheid Gods, dat de superieure kracht van Hem uitgaande denzelfden temperenden, tegenwerkenden invloed ondervindt der inferieure krachten, maar daardoor wordt ook de geleidelijke klimming, 't uiterst langzame tempo der geestelijke verheffing verklaard.

De hoogste kracht, de Geest Gods, schijnt voor velen onmachtig om het kwade te overwinnen en te vernietigen. De booze geesten schijnen soms vrij spel te hebben. Doch meer dan schijn is 't ook niet. De Geest Gods, ongebroken arbeidend, overwint zeker op den duur, d.w.z. niet in een bepaalde tijdruimte, die de mensch zich denkt. De mensch leeft te kort om aanmerkelijken voortgang te bespeuren; de historicus, die de eeuwen overziet, zegt anders en vindt de stijging zeer wel merkbaar.

Klimming moet er zijn om de volgende drie redenen: 1e. *De Geest Gods werkt eeuwig rusteloos voort;* 2e. *de tegenstrevende krachten kunnen nooit anders dan nevenkrachten zijn uit de hoofdkracht voortgekomen,* dus *inferieur* aan deze; 3e. *in elken mensch is een sprank van Gods geest,* die langen tijd werkeloos kan blijven door vertroebelde omgeving, doch eenmaal de behoefte zal gevoelen de bron van zijn ontstaan terug te vinden.

Hoe inniger harmonie, des te meer resultaat der beïnvloeding. 't Is daarom dat stofgezinden stofgezinden, geestelijk gezinden geestelijk gezinden zoeken, maar nooit de eersten de laatsten of omgekeerd.

Doch waar God als doel der schepping geestelijke klimming beoogt, moeten de geestelijk gezinden toch op de stofgezinden inwerken en dezen hetzij onbewust of bewust in zekere richting beïnvloeden. En dat gebeurt ook, al ontbreekt de attractie.

Geestelijke klimming komt steeds van boven af; de hoogste regionen nemen onder Gods albestuur de leiding ter hand, doch de lagere beïnvloeden 't meest. De sfeer, die één phase hooger gestegen is dan de beïnvloede sfeer, werkt het meest direct en met 't grootste resultaat.

Daar bestaat tusschen sferen van geringe moreel-religieuze hoogte en God een enorme af-

stand. Bij elke toeneming der moreel-religieuze hoogte kunnen we ons een sfeer denken, die dichter bij 't Goddelijk centrum ligt. Wij kunnen ons dit denken als 't middelpunt van een oneindig aantal bolvormige gebieden, die elkaar concentrisch omvatten en woonplaats van geesten, die meer of minder ver op den weg naar God voortgeschreden zijn.

De binnenste kring stelt het Goddelijk centrum voor, de drie andere I, II en III een drietal beinvloede sfeergebieden.

De natuurkundigen hebben geleerd en bewezen, dat de *uitwerking eener kracht verband houdt met den afstand*.

De wet voor de stoffelijke krachten zal ook gelden voor geestelijke krachten.

Daaruit volgt, dat hoe groot de kracht van 't Goddelijk centrum uitgaande, ook moge zijn, de diverse omringende gebieden niet *denzelfden invloed* zullen gevoelen, I het meest, II in mindere mate, III het minst, juist in verband met den afstand. Krachten van III uitgaande, zullen op II inwerken, krachten van II uitgaande op I en zullen dus den afstand tot 't Goddelijk centrum trachten te vergrooten, maar de kracht, zetelend in dat centrum is de allesovertreffende, zoodat hiermede voldoende is verklaard, dat nadering tot dit centrum zal geschieden, echter geleidelijk door den invloed der negatieve krachten, uitgaande van I, II en III.

Hoe groot ook de afstand tot God, Hij is vereenzelvigd met Zijn schepping, en daarom, daarmede, in *harmonie*, vermag Hij dus ten allen tijde deze te beïnvloeden. Al is dit in ongelijken graad door verschil in afstand tot 't Goddelijk centrum, God vermag tot vollen wasdom te brengen.

De kiem in iederen mensch staat, hoe onvolwassen of ontwikkeld ze ook zij, tot God in onverbreekbaar verband. Geen enkel geestindividu is deswege van moreel-religieus gevoel ontbloot. Vaak is het latent, als een vonk onder zware aschlaag. Deze te doen gloeien is de taak der dienende geesten, de schakels tusschen God en 't ontkiemende geestindividu. Hoe dichter bij God, te intenser de invloed, grooter meest dan die van den Geest Gods, wijl ze zijn van grover aard, meer harmonieeren met den hulpbehoevenden geest.

Daar zijn intense bezwaren verbonden aan hooger beïnvloeding, daar gemis aan harmonie vergoed moet worden door meerdere krachtsaanwending. Dit zelfs geldt de Godheid, die Zich aan eigen geschapen wet onderwerpt, bewijs van Goddelijke rechtvaardigheid, die geen bevoorrechting wil tot Zichzelven, een rechtvaardigheid boven alle oordeel en critiek verheven.

Bewerkt naar gegevens, vervat in „Geest en Geestelijk leven" door L. K., verkrijgbaar bij Uitgeefster van dit tijdschhrift.

F. Wittemans. HISTOIRE DES ROSE-CROIX

DOOR

FR. SYNTHETICUS

F. WITTEMANS: Histoire des Rose-croix. Paris. Editions Adyar. 1925.

Van het verleden jaar in het Hollandsch uitgekomen werk van den Belgischen Senator en rechtsgeleerde Mr. Fr. Wittemans, is sedert eenige maanden eene Fransche vertaling verschenen, die het voordeel bezit, dat zij voortreffelijker is dan het origineel. Is het feit, dat een Hollandsch boek de eer eener Fransche overzetting wordt waardig gekeurd op zichzelf reeds een reden tot blijdschap, deze vreugde neemt toe wanneer men er toe overgaat om het boek zelve ter hand te nemen, want in deze Fransche vertaling — die ongetwijfeld onder leiding van den schrijver moet zijn verricht — zijn talrijke verbeteringen, wijzigingen en toelichtingen aangebracht, zoodat men, na vergelijking van dit boek met de bestaande werken op dit gebied, tot de conclusie komt: Dit is het meest volledige geschrift dat er totnogtoe over dit onderwerp het licht heeft gezien. Rijker aan inhoud dan Sédir's boekje of de brochures van Westcott, methodischer ingedeeld en overzichtelijker geschreven dan A. E. Waite's laatste volumineuze pennevrucht, daarbij boeiender geschreven dan het werk van den Engelschman, geeft Wittemans vele zaken in een kort bestek zonder dat de beknoptheid aan de volledigheid afbreuk doet. Daarenboven bezit dit werk nog een bijzondere hoedanigheid, waardoor het zich van andere, soortgelijke werken onderscheidt en welke oorzaak is, dat het in de reeks van

geschiedenissen der Rozenkruisers een afzonderlijke plaats zal gaan innemen, n.l.: dat de schrijver zich bij het behandelen van zijn onderwerp niet op een bepaald standpunt heeft geplaatst, doch er de voorkeur aan heeft gegeven om zijn gegevens van twee zijden te belichten en wel die van den vrijmetselaar en die van den theosoof. Als vrijmetselaar is het Rozenkruisersdom voor hem in de eerste plaats de orde, de loge, de graad-indeeling, kortom alles wat in de Maçonnerie doorgaans bij de Rozenkruisers wordt gezocht; als aanhanger van de Indische theosofie zoekt hij naar aanwijzingen, welke het mogelijk zullen maken om de Rozenkruiserij met de door den auteur aangehangen leer te identificeeren.

Zulk een dubbele belichting van het onderwerp kan natuurlijk niet anders dan aan het boek ten goede komen, al blijft het te betreuren, dat de schrijver van geen grootere belezenheid op theosofisch terrein blijk geeft, want daardoor zou ten eerste de mogelijkheid zijn geschapen om tot een synthese tusschen de beide door hem ingenomen standpunten te geraken — wat thans niet eens wordt beproefd — en in de tweede plaats zouden hier en daar uitspraken achterwege gebleven zijn, welke dit dualistische karakter van zijn werk, juist door hunne tegenstrijdigheid, ten scherpste doen uitkomen. Zoo zegt de auteur op blz. 71, dat Fludd krachtige steun genoot van Bacon bij het oprichten eener Engelsche Rozenkruisersvereeniging, om dan op blz. 111 mee te deelen, dat volgens Fludd de Rozenkruisers zich in twee klassen verdeelden. Afgezien van het feit, dat er van samenwerking tusschen Fludd en Bacon geen enkel spoor te vinden is, evenmin als van het stichten eener Rozenkruisers-vereeniging, is juist hetgeen de auteur over deze twee klassen meedeelt voldoende om de meening van Thomas de Quincey ingang te doen vinden, dat „de exoterici, aan welker hoofd Bacon stond, waren de tegenpartij der theosophen, cabalisten en alchemisten aan wier hoofd zich Fludd bevond en van wien de vrijmetselarij haren oorsprong nam." Bacon als vader der vrijmetselarij te beschouwen, wordt daardoor een meening, waarvoor het onwrikbaar bewijs nog geleverd moet worden. Verder schrijft de auteur op blz. 160, dat de Rozenkruisers weinig rituaal bezigen op hunne bijeenkomsten, — wat waar is — om dan op blz. 171 neer te schrijven, dat de Gemengde Vrijmetselarij in Nederland werkt volgens de lijnen van het ceremonieel, der symbolen en der philosophische studie, welke hen (de Roz.kr.) kenmerkten. Ja, hij laat eraan voorafgaan, dat deze soort vrijmetselarij geïnspireerd wordt door den geest der oorspronkelijke Rozenkruisers. Zou de schrijver tot bewijs van deze uitspraak eens willen meedeelen wáár — en welke — de geschriften zijn, die de oorspronkelijke Rozenkruisers bij hunne studiën, hun symbolen en ritueel gebruikten? Ik vrees, dat hij dan lang zal moeten zoeken en mijnerzijds ben ik overtuigd, dat dit complimentje aan de, veelal theosofisch beïnvloedde Co-Masonry meer goede bedoelingen dan waarheid in zich bevat. Een goede bedoeling dient echter gewaardeerd te worden, doch wanneer dit gaat ten koste der historische waarheid, dan begint zij te lijken op „het doel dat de middelen heiligt" — een gedragsregel, die ook door den auteur wordt verfoeid en welke er dan ook toe zal leiden, dat deze uitspraken, alsmede de volgende, in de Duitsche en Engelsche vertalingen, die in bewerking zijn, zullen worden gewijzigd. Op blz. 19 noemt de schrijver eenige incarnaties op van „Hem, die nu Mr. Rackockzy is", volgens Mevr. Besant en voegt er dan aan toe, dat de moderne Rozenkruisers deze opeenvolgende incarnaties van den stichter bevestigen. Mag ik den auteur hier attent maken op het feit, dat de Rozenkruisers voor Mevr. Besant's opgaven alleen een schouder-ophalen over hebben? Volgens haar zou Mr. Rackockzy o.m. geïncarneerd zijn geweest als:

Michel Angelo (1475—1564),
Francis Bacon (1561—1626),
Thomas Vaughan (1622—1665),

St. Germain (1696—1784) en thans als Mr. Rackockzy, en wie nu de jaartallen achter Michel Angelo, Bacon en Vaughan's namen liever ignoreert, die leze het door Mr. Wittermans geciteerde artikel van den Amerikaanschen theosoof Dr. Weller van Hoo: „Het occult bestuur van het Westelijk halfrond", gepubliceerd in „The Theosophist" van Jan.-Febr. 1923, waarin deze leerling van Mr. Rackockzy, zooals hij zich noemt, de mededeeling doet, dat deze Mr. reeds meer dan 275 jaren in hetzelfde lichaam leeft. Terugrekenend komt men dan tot de conclusie, dat hij dan reeds vóór 1648 geboren moet zijn. Op zichzelf is zulks niet zoo verwonderlijk; de moeilijkheid ontstaat slechts dan, wanneer men Mevr. Besants opgaven met die van Dr. Weller van Hook vergelijkt. Er is daar iets niet in orde met die opgaven! De auteur voelt dat zelve ook wel, want hij tracht de Rozenkruisers mede voor Mevr. Besants opgaven verantwoordelijk te maken, door te schrijven (blz. 19): „De moderne Rozenkruisers beves-

tigen d e z e opeenvolgende incarnaties etc." Dit is echter onjuist! Er is geen enkel werk waarin Mevr. Besants mededeelingen worden beaamd. Francis Bacon moge als Rozenkruiser bekend staan, eene incarnatie van den Orde-stichter was hij nooit. Indien men blz. 166 opslaat, zal men kunnen lezen wat Heindel over den stichter zegt en dat vertaald uit het Engelsch, aldus luidt: „Hij inspireerde (door een tusschenpersoon) de (nu verminkte) werken van Bacon", waarbij onze auteur het tusschen haakjes geplaatste heeft weggelaten, uit welk citaat men dan zou kunnen besluiten, dat Bacon door den stichter is geïnspireerd bij het schrijven van zijn werken.

Verder zegt de schrijver op blz. 40, dat de „Fama" een verzinsel is, gebaseerd op een grond van waarheid, doch zulk een uitspraak bewijst alleen, dat de schrijver niet met de werken van Maier en Fludd bekend is. Ook vermeldt hij niet, dat Thomas Vaughan bij het lezen van dit boek door den inhoud zóó werd aangegrepen, dat hij in 1650 — 36 jaren nadat het was uitgekomen — in allen ernst per gedrukt boek om opname verzocht.

Vervolgens moet er op gewezen worden, dat het bestaan eener Rozenkruisers-loge in den Haag in de twintiger jaren der 17e eeuw een verhaaltje is, waarvoor geen bewijzen zijn bij te brengen. Wassenaers Historisch Verhael bevat dienaangaande niets. De eerste die van zulk een loge melding maakt is Johann Ludolph ab Indagine in zijn werkje: L. C. Montanus Anweisung etc. Franckfurt und Leipzig 1751. „Aus einem sehr alten Bambergischen Manuscript an 's Licht gestellt", staat op het titelblad. De vraag is nu, hoe oud was dit manuscript voor het ter perse ging? Zulks is thans moeilijk uit te maken, doch de Voorrede van het boek, waarin de historische gegevens voorkomen, kan niet zeer oud zijn, want zij is een onvolledige reproductie van L. C. Orvius' „Occulta philosopha", dat in 1737 verscheen en in deze voorrede van Orvius' boek wordt gesproken van een „Bande Adeptorum" te.... Amsterdam. En wat moet men denken van het bestaan eener maçonnieke loge te 's Gravenhage in dienzelfden tijd of iets later? Precies hetzelfde, want Dr. Begemann heeft in zijn brochure „Die Haager Loge von 1637", Berlin 1907, aangetoond, dat de notulen dezer loge een vervalsching van lateren datum zijn.

Hierbij moeten mijn opmerkingen het voorloopig laten. Er is mij verzocht een bibliographisch oordeel over dit werk te willen uitspreken en onwillekeurig kwam mij daarbij Waite's laatste boek over hetzelfde onderwerp in den zin. Het werk van den Engelschman is veel dikker dan dat van den Belgischen Senator. Het schijnt, dat hij groote voorstudies heeft gemaakt, doch het blijkt, dat deze niet altijd met de noodige grondigheid zijn ondernomen. Ook hier liggen voetangels en klemmen voor dengene, die niet oppast. Laat mij volstaan met op te merken, dat eenige specialisten op dit gebied in Holland en Duitschland zooveel bezwaren tegen dit boek inbrachten, dat zij er van afzagen het te bespreken.

Door den boeienden stijl en de vlotte wijze van behandeling, de methodische indeeling der stof, door het toevoegen van een groot aantal portretten, van een uitstekende bibliografie en een uitmuntende lijst van data is het boek van Mr. Wittemans geworden tot een handboek, dat niemand meer zal willen missen en dat in geen geval voor dat van Waite behoeft onder te doen. Liet men mij de keuze tusschen deze twee, dan zou ik niet aarzelen dit Fransche werk te verkiezen. Moge het dan ook de verspreiding ten deel vallen, welke het waardig is.

VAN ALLERLEI STROOMINGEN

GEHEIM VAN CHINEESCH THIBET.

Bij de Aziatische volken leeft het vaste geloof voort aan een in het binnenste van Azië verborgen „Tempel des Levens", in welks eenzaamheid de bedelmonniken van vele rassen en geloofsbelijdenissen toevlucht zouden zoeken, om de laatste raadselen van het bestaan te doorgronden. Men heeft tot nu toe dien tempel niet kunnen ontdekken en meende met een sprookje of vroeger bestaand feit, te doen te hebben. Nu echter heeft een in het Verre Oosten bekend Mongoolsch onderzoeker, geschiedvorscher en oudheidkundige, Dr. Lja Zsin volgens de „Shanghai Times", dezen tempel gevonden, en hem zelfs bezocht. Na een beschrijving van de Thibetaansche binnenlanden, heeft hij een en ander bekend gemaakt over het vinden van den Tempel, dien hij, na de Gobiwoestijn te hebben doorkruist, vond in een der ontoegankelijkste streken van Chineesch Thibet. Dr. Lja Zsin vertelt dan, hoe hij een hooge besneeuwde bergvlakte bereikte en plotseling in de diepte tot zijn verwondering een groen en zeer vruchtbaar dal zag liggen. Hij merkte ook op, dat er vele gebouwen in een onbekenden stijl te zien waren en zag ten slotte aan het einde der vlakte, een aantal hooge gebouwen van majestueuze schoonheid, die later den Tempel des Levens in hun midden bleken te bergen.

De oorsprong dezer bouwwerken en van den in zwart basalt en grauw graniet opgetrokken tempel verliest zich in de oudheid. Men kan niet meer uitmaken, wie hem bouwde, noch in welken tijd. Een „feit" is echter, dat hij ouder is dan de Chineesche muur, ouder dan de oudste Indische pagoda's en zelfs dan de pyramiden.

Dr. Lja-Zsin verklaart het feit dat over dezen Thibetaanschen tempel nog niets tot de wereld doordrong, door haar volkomen isolatie en door de gelofte van het absolute zwijgen die de monniken afleggen. Zoo komt het, gaat de Mongoolsche geleerde verder, dat zich hier eeuwenlang groote geesten en profeten uit alle streken der wereld verzamelden, zonder dat men het bestaan van den tempel kende. Hij zelf vond het door de aanwijzingen van een pelgrim, dien hij het leven redde.

Een goede breede straatweg voert naar het dal, dat een buitengewoon gunstig klimaat heeft. Bij de intrede in het hoofdgebouw slaagde dr. Lja Zsin er in, de hieroglyfen te ontcijferen, die er de muren bedekken: hij maakt daaruit op, dat Chaldeeërs, Indiërs en Chineezen tot de eerste bewoners behoorden. Thans wonen er ongeveer tweehonderd monniken, waaronder twintig verschillende naties en geloofsbelijdenissen te onderscheiden vielen; maar de meesten waren uit Thibet, China en Indië. Men trof er echter Perzen, Russen, een Amerikaan en een Duitscher. De tempel en omliggende dorpen zijn alleen door mannen bewoond, vrouwen werd de toegang nimmer, in alle eeuwen, toegestaan.

Verband met de buitenwereld mogen de monniken, op hun eerewoord, niet meer zoeken, contact tusschen tempel en buitenwereld is er niet.

In een der heiligdommen ontdekte dr. Lja Zzin een zeer merkwaardige reliquie: de mummie van een 350 jaar geleden gestorven wijze, die aan een tafel gezeten, meer op een slapende dan een doode leek. Voor hem lag een onvoltooid manuscript, waaraan hij zijn geheele leven gewerkt had. Er waren reeds vele legenden over hem in omloop. Men vertelde o.a. dat de doode zijn lichaam vaak heeft bewogen en eens zelfs drie dagen lang er mede verdwenen is. Ook heeft men een latere voltooiing van het manuscript gevonden, die betrekking had op de voorspelling der komende tijden.

De dalbewoners leven van vruchten, geld bestaat er niet, het klimaat is te danken aan vele warme bronnen. Toen dr. Lja Zsin drie maanden op deze geheimzinnige plaats verbleef, stond men hem toe weer te vertrekken en in „de andere wereld" over alles te spreken wat hij gezien en gehoord had, alleen mocht hij niets mededeelen over de occulte theorieën, waaraan de wijzen van den Tempel des Levens hun bestaan wijden. Dr. Lja Zsin deelde hierover dan ook slechts mede, dat zij helderziendheid, telepathie en andere zoogenaamde „magische kunsten", in zoo hooge mate beheerschen als men niet voor mogelijk zou houden.

Zoo moeten zij in staat zijn door de lucht te vliegen en te verdwijnen uit een kring toeschouwers. Charletanerie komt hierbij niet voor, meent de schrijver, het een en ander staat in verband met de buitengewone geestesbeheersching en enorme wilskracht der monniken. De tempelbewoners leven zeer lang, dr.Lja Zsin beweert een man van 200 jaar gesproken te hebben, die er niet ouder uitzag dan 60 of 70.

Wat er waar is van dit alles? Er zijn meer van dergelijke wonderverhalen bekend geworden en Rider Haggard schreef er boeiende romans over; maar Thibet is een land van ongekende wonderen. Wellicht hoort men ook op dezen ontdekker nog wel eens tegenspraak à la Ossendowski .

BOEKBESPREKING

Dr. Henri C. A. Muller: „Het onverklaarbare in het leven en na den dood. Spiritisme en Occultisme". Uitgave J. M. Meulenhoff, A'dam, 1925. 390 pag. f 3.90.

Het doel van dit werk is, zooals de schrijver in zijn inleiding zegt, meer belangstelling te wekken voor en een beteren kijk te verschaffen op de psychische verschijnselen, waarvoor men zich hier te lande nog te weinig interesseert, in tegenstelling tot zulke landen als Engeland, Frankrijk, Duitschland, Italië en Amerika, waarin hiervan wel studie wordt gemaakt, vooral van wetenschappelijk standpunt."

Ongetwijfeld zal de schrijver dit doel door zijn geschrift, dat een zeer rijken inhoud heeft en van de groote belezenheid van den schrijver getuigt, bereiken, terwijl het voorts prettig leesbaar is.

Met uitzondering van enkele geschriften van Dr. K. H. E. de Jong, vermeldt de schrijver echter geen enkelen Nederlandschen auteur op dit gebied, hetgeen vreemd aandoet.

Het werk geeft voorts den indruk van zeer haastig geschreven te zijn, terwijl wij hier en daar op zeer aanvechtbare uitspraken stuiten — mogelijk gevolg dezer haast.

Zoo lezen wij b.v. op pag. 168: „Het spiritisme en het spiritualisme zijn voortgekomen uit het dierlijk magnetisme", een uitspraak welke schrijver dezes niet gaarne voor zijn rekening zou nemen.

Ongetwijfeld heeft de studie van het mesmerisme dierlijk magnetisme) de studie van het spiritisme *bevorderd.* Dit is echter iets anders als Dr. M.'s beweren dat het spiritisme uit het dierlijk magnetisme is *voortgekomen.*

Het spiritisme is voortgekomen uit de waarneming van zekere groepen supernormale verschijnselen, die men ten rechte en/of ten onrechte tevergeefsch animistisch zocht te verklaren.

Dat het onderscheid tusschen spiritisten en spiritualisten voorts gezocht zou moeten worden in het al of niet aanvaarden der reïncarnatie-theorie, zooals Dr. M. op pag. 169 beweert is m.i. ook niet geheel en al juist, al geef ik gaarne toe dat men het over het algemeen met het gebruik van het woord spiritualisme zoo nauw niet neemt en zeer vele personen inderdaad meenen dat het verschil tusschen spiritisten en spiritualisten in het al dan niet aanvaarden der reïncarnatie-leer gelegen is, terwijl andere veelvuldig het woord spiritualisme bezigen, waar men feitelijk het woord spiritisme had moeten gebruiken.

Men dient echter te weten dat men onder spiri*tualisme* heeft te verstaan: de leer van het geestelijke; de tegenpool van het materialisme, en onder spiritisme het geloof dat de overledenen onder bepaalde omstandigheden en voorwaarden in contact kunnen komen met de achtergeblevenen.

Voorts verdient het aanbeveling in pu-

blicaties, enz. dit weten in practijk te brengen ten einde verwarringen te voorkomen.

Bij de behandeling van het occultisme bij de oude volkeren heeft Dr. M. geen aandacht geschonken aan het z.g. archaïsche bewustzijn. Vele handelingen die primitieve volkeren verrichten gelijken op zuiver magische handelingen, zijn echter in werkelijkheid slechts *analogie-handelingen*, voortvloeiende uit hetgeen Levy Bruhl noemt: de pré-logische mentaliteit. (Levy Bruhl: „Les fonctions mentales dans les sociétés inférieures".)

In dit verband veroorloof ik mij de aandacht van Dr. Muller te vestigen op de geschriften van o.a. K. Th. Preusz, van wiens hand o.a. verscheen: „Die Geistige Kultur der Naturvölker" (Teubner, Leipzig, 1914).

De studie der moderne ethno-psychologische onderzoekingen is voor den psychical researcher noodzakelijk.

Naast het geloof aan het eeuwig voortbestaan der persoonlijkheid en daartegenover de meening dat met den dood alles uit is, wijst Dr. M. op de opvatting dat de persoonlijkheid als zoodanig niet zou blijven bestaan, maar dat er van elk psychisch ding, welks specifieke eigenschappen, gedachten, gevoelens en indrukken zijn, iets in den Kosmos blijft bestaan, in zooverre dit nog „levend" is. In dit verband wijst Dr. M. op de door W. Haas in zijn: „Die psychische Dingwelt" (Bonn, 1921) ontwikkelde theorie, die naar mijn meening geen groote filosofische beteekenis heeft.

Hier rijst de vraag of Dr. M. onbekend is met de theorie welke door de heeren J. Matla en G. Zaalberg van Zelst in hun werk: „Het geheim van den dood" (Luctor et Emergo, den Haag) is ontwikkeld, en volgens welke de menschelijke persoonlijkheid na den dood van het (grof-) stoffelijk lichaam nog enkele tientallen jaren *kan* blijven voortbestaan om daarna een tweeden dood te sterven waarmede zij gansch en al vernietigd wordt. De vermelding van dit geloof aan een voorwaardelijk en tijdelijk voortbestaan der ziel dat wij reeds bij de Stoïcijnen [1]) aantreffen, alsmede bij enkele groepen primitieve volkeren door Dr. M. ware zeer zeker wenschelijk geweest, al is deze theorie ook aanvechtbaar.

Bijzondere theorieën worden door Dr. M. niet verkondigd. Over het algemeen schijnt de auteur wel te erkennen dat een zeer groot aantal der z.g. spiritistische verschijnselen hun oorsprong vinden in het sub-liminale zelf van den automatist al begaat hij daarbij ook niet de fout te ontkennen dat manifestaties van overledenen *mogelijk* zijn, zooals blijkt uit hetgeen wij op pag. 352 lezen, waar Dr. M. een door hem zelf automatisch geschreven mededeeling analyseert.

W. H. C. Tenhaeff.

[1]) Zie: „De Stoïcijnsche leer van het voortbestaan der ziel" door Dr. K. H. E. de Jong, in „De Tempel" van 15 Mei 1923.

MEDEDEELINGEN.

De Vrij Religieuse Tempel
Valeriusplein 20 - Amsterdam

DE ZONDAGMORGENBIJEENKOMSTEN.

Iedere week wordt, aanvangende half elf, een Zondagmorgenbijeenkomst gehouden waar sprekers van verschillende richtingen, kerkelijke zoowel als buitenkerkelijke, optreden. Muzikale medewerking, zang-soli, viool en orgelspel wordt hierbij verleend.

Zondag 11 October
half elf

Spreker: **Abdur Rahiem Dard M. A.**

Mohammedaansch geestelijke der Ahmadiyya-Moskee te Londen

Onderwerp:

„Life and Teachings of Mohammed" (Leven en leeringen van Mohammed)

De rede wordt in 't Hollandsch vertaald

Muzikale medewerking van Mevr. Jo Lampe-Nicola, Sopraan.

◇◇

Zondag 18 October
half elf.

Spreker: **K. H. Noest Jr.**

Onderwerp:

„De Steen der Wijzen"

Muzikale medewerking van Mej. J. van Laar, Sopraan.

Zondag 25 October
half elf.

Spreker: **Marcel Van de Velde**

Onderwerp:

„Uit het innerlijk leven"

Muzikale medewerking van Mej. Clara de Graaf, Sopraan.

◇◇

Dinsdag 27 October
8.15 uur

INTIEME TEMPELAVOND
(klein concert)

Welwillende medewerking van:

Mej. **Stans Cosquino de Bussy,** Mezzo-sopraan
Tabe Bas, Tenor
P. Lentz, Cello
Jan van Duinen, Vleugel

Kaarten à **fl 0.30** met inbegrip van sted. belasting, verkrijgbaar bij onzen Boekh.

ONZE A.S. TEMPELAVONDEN.

Dinsdag 27 October wordt te Amsterdam de eerste intieme tempelavond van dit seizoen gegeven.

Voor dezen avond hebben wij ons van de welwillende medewerking mogen verzekeren van de solisten Mej. Stans Cosquino de Bussy, mezzo-soprgan, en de heeren Tabe Bas, tenor, P. Lentz, cello, en Jan van Duinen aan den vleugel. Waar wij velen den laatsten tempelavond moesten teleurstellen door gebrek aan plaatsruimte, doe men goed zich tijdig van een introductiekaart à *f* 0.30 te voorzien.

Wij vertrouwen dat zeer velen van het bij uitstek goede dat weer geboden zal worden, zullen willen mede-genieten.

Voorts worden reeds nu maatregelen getroffen voor onze grootere tempelavonden, die dit seizoen achtereenvolgens zullen gehouden worden te Bussum, Haarlem, Rotterdam, Alkmaar, Den Haag, Utrecht, enz. Ook hiervoor hebben wij de toezegging reeds van prima medewerking van verschillende solisten.

REDACTIE EN MEDEWERKERS zijn gaarne bereid aan lezers van dit tijdschrift die een of andere inlichting wenschen betreffende onderwerpen of richtingen die hierin behandeld worden, deze zoo uitvoerig mogelijk te geven.

Men zende zijn vraag aan ons bureau met vermelding op de enveloppe, „Correspondentie". Voor beantwoording per brief gelieve men postzegel voor antwoord in te sluiten.

DE REDACTIE.

CORRESPONDENTIE.

Anonieme stukken worden, zonder gelezen te worden, terzijde gelegd.